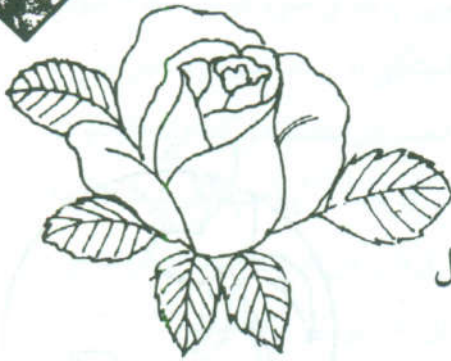

سرور فاطمه علیها السلام

«السلامُ عليك يا ممتحنة امتحنك الله الذي خلقك قبل أن يخلقك فوجدك لما امتحنك صابرةً.»^(۱)

سید محمد تقی مرتضوی زاده

آب عصمتش بشویند و از او شرف یابند و معراج راهنمون گردند.

جمال یار ندارد نقاب و چهره ولی
غبار ره بنشان تا نظر توانی کرد^(۳)
در این مختصر، با شمه‌ای از انوار
پرفورغ حیات سراسر هدایتش، آشنا
می‌شویم. باشد که راه‌گشایمان به سرمنزلی
گردد که خود برای معرفی‌اش و نیل بدان از
بذل تمام وجود خویش اجتناب نکرد:

الف - فروغ علمی فاطمه علیها السلام

آن حضرت بستگی کاملی با علم پیامبر ﷺ داشت.^(۴) بر علم او همین بس که عالمه غیر متعلمه بود. در روایات ائمه اطهار علیهم السلام از «مصحف فاطمه علیها السلام» سخن به میان آمده است؛ کتابی که قرآن نبوده، ولی سخن خداوند بوده که بر او نازل گردیده، رسول خدا ﷺ آن را املا نموده و به خط حضرت علی علیهما السلام نگارش شده است.^(۵) بدین‌روی، ارتباط او با عالم غیب کاملاً معلوم می‌شود.

ایام ماه جمادی یادآور ستم‌هایی است که بر پاره قلب نبی ﷺ رفت. روزهای این ماه حکایت از درد هجران عزیزی دارد که یادآوری مظلومیتش جگر شیعیان را می‌سوزاند و شرح و وصفش زبان محبان را ماه جمادی خاطره تلخ غربت دختر مصطفی ﷺ را در بین به ظاهر مسلمانان هم صحبت نبی ﷺ در دل زنده می‌کند.

فاطمه علیها السلام نور متجلی حضرت حق بر عالمین، سرور بانوان دو جهان از اولین و آخرین و میوه دل رسول و روح او بود؛^(۲) عصمت کلی که ملک پرده‌دار او بود. این شاخسار عصمت از درخت تناور نبوت برآمد و فاطمه علیها السلام شد و به شجره طیبه ولایت پیوند خورد که اصلش ثابت است و فرعش به آسمان رسید تا یازده ثمره ثمینش سکاندار کشتی زمین باشند. بر شیعیان او، به ویژه بانوان مسلمان، لازم است با کسب شناخت نسبت به حضرتش به حریم کبریایی او راه جویند، هر آلاشی از وجود خود را به

خطبه ایستاد و با استدلال‌های عقلی محکم و تمسک به آیات کتاب مبین، چنان دشمن غاصب خلافت را مفتضح کرد که در تلافی مجاب شدن خود، به او اهانت نمود.^(۸)

ب- فروغ تسلیم در قلب فاطمه علیها السلام

فاطمه علیها السلام چنان از سلامت نفسانی برخوردار بود که پیوسته خواست خدا و رسولش صلی الله علیه و آله و شوی خویش را بر هر چیز ترجیح می‌داد. در بدو ازدواج با علی علیه السلام، وقتی پدر گرامیش کارهای خانه را میان او و شوهرش تقسیم کرد - کارهای خارج از خانه را به عهده علی علیه السلام و کارهای داخلی خانه را بر عهده فاطمه علیها السلام گذاشتند - فرمود: «خدا می‌داند از این که کارهای بیرون از خانه به من واگذار نشد چقدر خوشحالم.»^(۹) وقتی پیامبر صلی الله علیه و آله از او خواستند تا تنها شیء زینتی خود را به گردن نیاویزد و همانند فقیران جامعه زندگی کند، با رضا و رغبت پذیرفت و با بهای فروش آن، اسیری را در راه خدا آزاد کرد.^(۱۰) با دستان تاول زده و پینه بسته از شدت سختی کارهای داخل منزل به حضور پدر رسید تا خدمتکاری طلب کند، اما در عوض، پیامبر صلی الله علیه و آله تسبیحات معروف حضرت زهرا علیها السلام را به او آموخت و او در کمال خرسندی فرمود: «بدانچه خدا و رسولش راضی باشند من نیز راضیم.»^(۱۱)

حضرت زهرا علیها السلام نوری بود که پس از خلقش، خداوند آن را در میان درخت طوبی قرارداد تا زمانی که به عالم خاکی قدم گذارد. از این رو، می‌فرمود: من از آن نور هستم و حوادث گذشته و آینده را به وسیله آن درک می‌کنم. او حتی پیش از تولد، در شکم مادر، با او تکلم می‌کرد و به این دلیل، او را «محدثه» نامیده‌اند^(۶) و از آن رو که فرشتگان با او هم سخن می‌شدند، او را «محدثه» خوانده‌اند.^(۷)

پرفروغ‌ترین نمود علمی او در آخرین روزهای کوتاه حیاتش در مسجد مدینه بر همگان آشکار گردید. او در جمع دشمنان معاند و مردم قدرناشناس حق و انهاد، به

ج - فروغ عبادت فاطمه علیها السلام

در روایت است هنگامی که حضرت فاطمه علیها السلام در محراب عبادتش می ایستاد نور او برای اهل آسمان می درخشید، چنان که نور ستارگان برای اهل زمین می درخشید. (۱۲) فرزند دلبندش، حسن مجتبی علیه السلام، می فرماید: «مادرم را در شب جمعه ای پرسته در حال رکوع و سجود دیدم. مناجات می کرد و برای دیگران دعا می نمود تا سپیده صبح دمید.» (۱۳) در مجلسی، پیامبر صلی الله علیه و آله فرمودند: «هرکس خداوند را در ساعت آخر روز جمعه، آنگاه که نیمی از خورشید غروب کرده، بخواند، خداوند دعایش را مستجاب می گرداند.» از آن پس، هر روز جمعه، فاطمه علیها السلام خدمتکار خود را می فرستاد تا آن ساعت را به او خبر دهد. (۱۴) حسن بصری می گوید: در امت محمد صلی الله علیه و آله، هیچ کس عابدتر از فاطمه علیها السلام وجود ندارد. به قدری خدا را عبادت نموده بود که پاهایش ورم کرده بود. (۱۵)

د - فروغ عصمت فاطمه علیها السلام

بر عصمت او نزول آیه تطهیر در شأن او و پدر و شوهر و دو فرزندش - حسن و حسین علیهما السلام - بس. خداوند آنان را خطاب فرمود: «خداوند چنین می خواهد که هرگونه آلاشی را از شما اهل بیت علیهم السلام بزداید و شما

را از هر عیبی پاک و منزّه گرداند.» (احزاب: ۳۳) و بر پیراستگی او از هر عیب و نقصی بس که خداوند به غضب او غضب می کند و به خشنودی او خشنود می گردد. (۱۶) پیامبر صلی الله علیه و آله نیز فرمودند: فاطمه علیها السلام پاره تن من است؛ اذیت او اذیت من و خشنودی او خشنودی من است. (۱۷)

ه - فروغ فاطمه علیها السلام در اجتماع

هرجا حضور فاطمه علیها السلام موجب تقویت اسلام بود، حاضر می گشت و به طور مستقیم یا غیر مستقیم به دفاع از اسلام می پرداخت. حضور او در مراسم بیعت زنان مسلمان با پیامبر صلی الله علیه و آله پس از فتح مکه، (۱۸) شرکت او در جنگ احد به همراه عده ای دیگر از زنان مسلمان به منظور پشتیبانی از لشکر اسلام، (۱۹) حضور در کنار پدر و شوهر در ماجرای حفر خندق در سال نهم هجری، (۲۰) شرکت در مراسم مباہله، (۲۱) ایراد خطبه تاریخی برای رسوا ساختن غاصبان خلافت و داعیان اختلاف در میان امت اسلامی، (۲۲) و دعوت از نامردمان پیمان شکن مدینه برای حمایت از ولایت علی علیه السلام (۲۳) از جمله مظاهر حضور مستقیم او در اجتماع برای دفاع از مکتب است.

و - فروغ فاطمه علیها السلام در خانه

فاطمه علیها السلام مظهر یک همسر نمونه است. اگر

شوهرش شیر میدان نبرد بود و گوی سبقت را در جهاد با دشمن از همگان ربوده بود، او نیز گوی سبقت در جهاد در خانه‌داری را از کف همگان برده بود، به مصداق قول پیامبر ﷺ که فرمود: «جهاد زن، خوب شوهرداری کردن است.» (۲۴) او هیچ‌گاه از شوی خویش چیزی طلب نکرد تا مبادا در تأمین آن به زحمت بیفتد یا نتواند تأمین کند و در هیچ حقی از حقوق شوهر خویش قصور نورزید. حضرت علی علیه السلام می‌فرماید: «فاطمه آن‌چنان کار خانه را به نحو مطلوب انجام می‌داد و با من برخورد مناسب داشت که هرگاه با او مواجه می‌شدم تمام غم‌ها و غصه‌هایم برطرف می‌شد و قلبم تسکین می‌یافت.» (۲۵) در دامان چنین زنی است که گوهرهای تابناکی چون حسن مجتبی، حسین سیدالشهدا، زینب پیامدار کربلا و ام‌کلثوم علیها السلام تربیت می‌شوند.

امام جواد علیه السلام درباره حضرت زهرا علیها السلام می‌فرماید: «خداوند همواره در یکتایی و

بی‌همتایی خود یکتا و بی‌همتا بود. پس از آن محمد و علی و فاطمه علیها السلام را آفرید ... و آنان را گواه در آفرینش موجودات گردانید و اطاعت ایشان را در میان تمام مخلوقات جاری ساخت و امور آنان را به ایشان واگذارد. پس آنان حلال می‌کنند آن‌چه را بخواهند و حرام می‌کنند آن‌چه را بخواهند، ولی هرگز چیزی نمی‌خواهند، مگر این‌که خدا بخواهد.» (۲۶)

پیامبر ﷺ فرمودند: «کسی که بر فاطمه علیها السلام درود فرستد خداوند او را می‌آمرزد و در بهشت، در آن جایگاهی که هستم به من ملحق می‌کند.» (۲۷) ای فاطمه علیها السلام، ای بانوی مکرمی که خداوند خالقت تو را پیش از خلقت آزمود و تو را در برابر آزمایش‌های خود شکستنا یافت. (۲۸) درود بر تو از آن‌گاه که نور وجودت آفریده شد و در شاخسار طوبی در بهشت جای گرفت تا آن‌گاه که قبر مطهرت در قلب محبانت مخفی گردید و تا روز حشر، آن‌گاه که از جانب خدای متعال ندا ژرسد: «ای همه خلائق، چشم‌های خود را برگزید و سرهای خود را به زیر آورید؛ این فاطمه علیها السلام دختر پیامبر شما ﷺ و همسر علی علیه السلام، امام شما و مادر حسن و حسین علیهما السلام است.» (۲۹) و درود بر تو آن هنگام که در آستانه بهشت قرارگیری و شیعیان خود را شفاعت نمایی. (۳۰) درود.

پی‌نوشت‌ها

- ۱- حاج شیخ عباس قمی، مفاتیح الجنان، زیارت حضرت زهرا(س) / ابو جعفر محمد بن حسن طوسی، تهذیب الاحکام، ج ۶، ص ۹
- ۲- حاج شیخ عباس قمی، بیت‌الاحزان، ترجمه محمد محمدی‌اشتهاردی، قم، ناصر، ۱۳۶۰، ص ۵۲
- ۳- حافظ، دیوان
- ۴- محمدصادق اردستانی، فاطمه؛ الگوی زن مسلمان، قم، دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۲، ص ۷۷- ۱۳۴ به نقل از: محمدباقر مجلسی، بحارالانوار، ج ۴۳، ص ۸ و ج ۸، ص ۸
- ۵- همان به نقل از: محمد بن حسن صفار، پیصائر الدرجات
- ۶- همان، ص ۳۷- ۶۰ به نقل از: محب‌الدین احمد طبری، ذخائرالعقبی فی مناقب ذوی القربی، ص ۴۵ و مرتضی حسینی فیروزآبادی، فضائل‌الخمسه، ج ۳، ص ۱۲۴
- ۷- همان، ص ۳۷- ۶۰ به نقل از: ابو جعفر محمد بن بابویه قمی، علل الشرایع، ج ۱، ص ۱۸۲ و بحارالانوار، ج ۴۳، ص ۷۸
- ۸- حاج شیخ عباس قمی، پیشین، ص ۵۴
- ۹- محمدصادق اردستانی، پیشین، به نقل از: بحارالانوار، ج ۴۳، ص ۸۸
- ۱۰- همان، ص ۳۷- ۶۰، به نقل از: بحارالانوار، ج ۴۳، ص ۸۱ و ذخائرالعقبی، ص ۵۱
- ۱۱- همان، ص ۷۷- ۱۳۴، به نقل از: بحارالانوار، ج ۴۳، ص ۸۵
- ۱۲- همان، ص ۴۲، به نقل از: بحارالانوار، ج ۴۳، ص ۱۳
- ۱۳ و ۱۴- همان، به نقل از: بحارالانوار، ج ۴۳، ص ۸۲
- ۱۵- همان، به نقل از: بحارالانوار، ج ۴۳، ص ۸۴
- ۱۶- ابراهیم امینی، فاطمه زهرا؛ بانوی نمونه اسلام، چاپ سوم، قم، دارالتبلیغ اسلامی، ۱۳۴۹، به نقل از: علی بن عیسی اربلی، کشف‌الغمة فی معرفة الائمة، ج ۲، ص ۸۴ و ابن‌اثیر، اسدالغابة فی معرفة الصحابه، ج ۵، ص ۵۲۲
- ۱۷- ابراهیم امینی، پیشین، به نقل از: کشف‌الغمة،

ج ۲، ص ۸۴

- ۱۸- محمدصادق اردستانی، پیشین، ص ۷۷- ۱۳۴، به نقل از: توفیق ابوعلم، فاطمه زهرا، ص ۹۴ و محمد بن حسن حرّعاملی، وسائل‌الشیعه، ج ۱۴، ص ۱۳۴
- ۱۹- همان، به نقل از: فاطمه زهرا(س)، ۹۷ و ۱۱۲ و محمد ابراهیم آیتی، تاریخ پیامبر اسلام، ص ۳۳۷
- ۲۰- همان، به نقل از: فاطمه زهرا، ص ۱۱۳ و ذخائرالعقبی، ص ۴۷
- ۲۱- محمدصادق اردستانی، پیشین، ص ۷۷- ۱۳۴
- ۲۲- حاج شیخ عباس قمی، پیشین
- ۲۳- همان، به نقل از: ابن طیفور، بلاغات‌النساء، ص ۱۲ و اعلام‌النساء، ج ۲، ص ۱۱۶
- ۲۴- همان، ص ۳۷- ۶۰، به نقل از: اعلام‌النساء، ج ۴، ص ۱۱۴ و بیت‌الاحزان، ص ۱۴۱ و الامامة و السياسة، ج ۱، ص ۱۲ و بحارالانوار، ج ۲۸، ص ۳۵۵
- ۲۵- همان، ص ۷۷- ۱۳۴، به نقل از: موفق بن احمد خوارزمی، المناقب، ص ۲۵۶
- ۲۶- همان، ص ۳۲، به نقل از: محمد بن یعقوب کلینی، اصول کافی
- ۲۷- حاج شیخ عباس قمی، مفاتیح‌الجنان / ابو جعفر محمد بن حسن طوسی، پیشین
- ۲۸ و ۲۹- همان، ص ۴۷، به نقل از: محمد بن ابی‌القاسم طبری، بشارة المصطفی لشيعة المرتضى
- ۳۰- همان، ص ۳۷

